

ՊԱՏԿԵՐ

ՀԱՆԴԵՍ ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 11

15 Մեյսիսեմբեր 1899

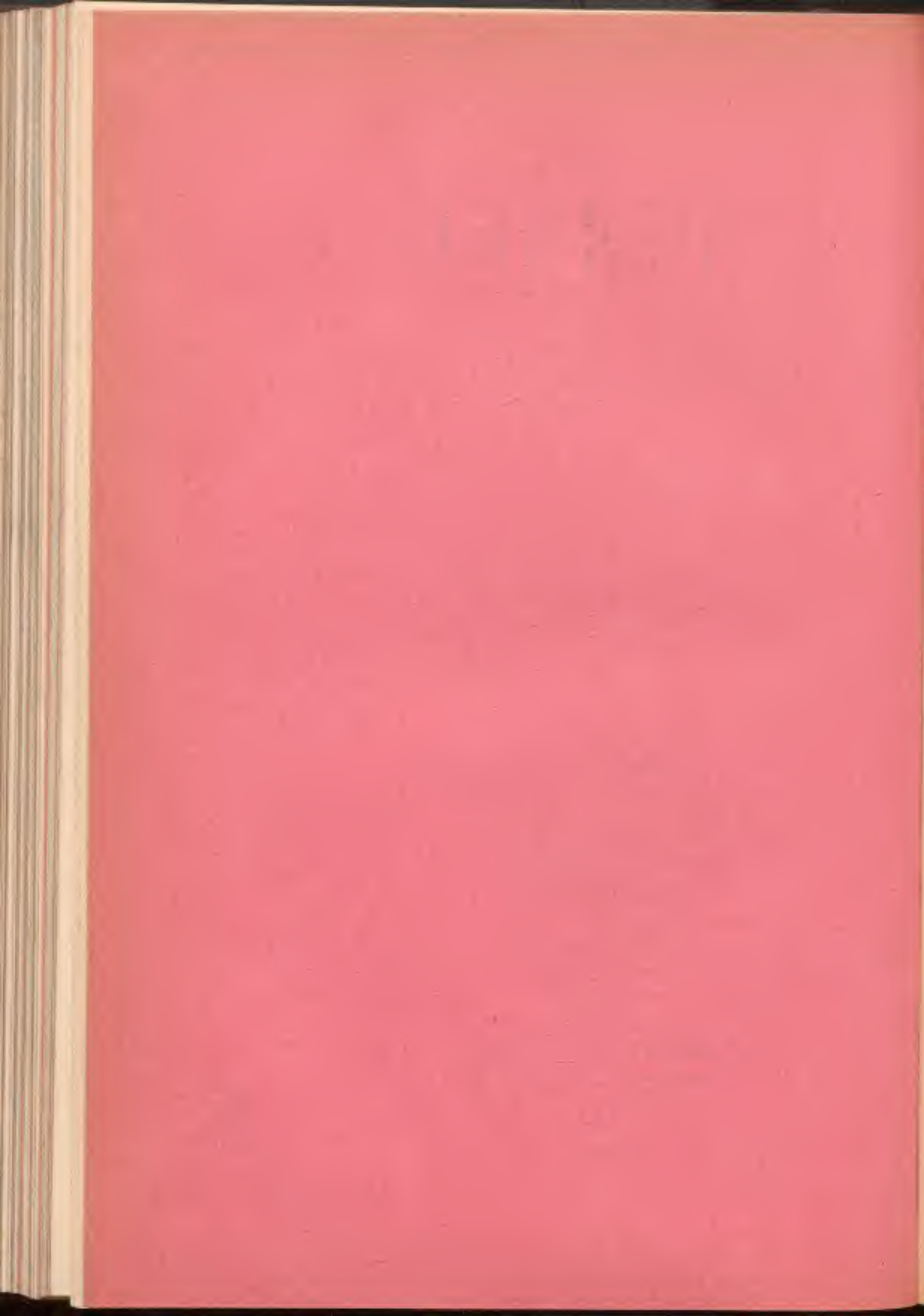
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱՐԱՆ.

ՃԻՎԵԼԷԿԵԱՆ

Պատը Այն Ճատտէսթ Թիւ. 20

1899

ՊՕՂՈՍ ՊԵՏՐՈՍ ԺԱ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ-ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Ընտրեալ ի 1899 Յուլիս 15

Պ Ա Տ Կ Ե Ր

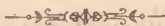
Հ Ա Ն Դ Ե Ս Կ Ի Ս Ա Մ Ս Ե Ա Յ

Տասներորդ Տարի

ԹԻՒ 44

15 Սեպտեմբեր 1899

ՀԱՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրն՝ Տ. Պաւղոս Պետրոս ԺԱ Էմմանուէլեան կը բարձրանայ այսօր այն Աթոռն՝ զոր թափուր եւ սգաւքօղ թողած էր երջանիկն յիշատակօք Առաքելաշնորհ լուսահոգի տէրն Ստեփանոս Պետրոս Ժ. Կաթողիկոս Պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ։ Աւելի շուտ փախաւքելի էր անշուշտ տեսնել եւ հռչակել արժանաւոր յաջորդն՝ Հայրակորոյս Հասարակութեանն, սակայն այսպէս ժամանակն սահմանեց։

Հասարակութեան կրած անակնկալ հարուածն՝ շտապահար մահուամբ Ազարեան Ս. Պատրիարքի, մինչ հազիւ սկսած էր շունչ առնել համասիրտ, մեծ եղաւ ապաքէն. ամեն ոք յուզուեցաւ, ամեն շունչ կասեցաւ, ամեն սիրտ տրոփեց։ Հասարակաց մի եւ նոյն շահն՝ հասարակաց հաւասար սէրն՝ յոմանս ոչ

այնչափ զօրաւոր, և յոմանս անդր քան զչափն, հակադիր զգացումներ ներշնչեցին մեր մէջ: Այսպէս կրնամ բացատրել եղելութիւնն: Ինչո՞ւ, ըսին անոնք, մեր բոլոր յոյսերն դնենք այն ծովուն՝ որ ունի իր խութերն: Ինչո՞ւ, ըսին ասոնք, պիտի սարսափինք այն թեթեւ հոգմայոյզ մրկէն որ նաւակն դէպ հանգրուան կը մղէ միայն: Օրէնք, արուեստ, ճարտարութիւն, փորձառու կեանք, կորով մանաւանդ սրտի, երաշխաւորեցին մին և միւսն: այլ երբ կենսական էր ինդիրն՝ երբ էական էր պահանջն՝ նոյն իսկ եթէ բանն իսպառ համոզուէր՝ սակայն սիրտն կը դողդղար ի ծածուկ:

Փառք Տեառն. ամպերը փարատեցան, երկիւղն անհետացաւ: Եւ քանի քաղցր և մխիթարական պիտի ըլլայ մեզ՝ ներկայիս պահանջն կեդրոնացունել ի մի՝ անկեղծ միութեամբ ժպտուն սրտերու:

Կաթուղիկէ հասարակութիւնն որ դիպցաւ արձան կանգնել հրաշակերտ իր վարկին, լալով Հայր մը՝ զոր դալկահար մահու վայրագ ճիրաններն շորթեցին իրմէ. Հայր մը՝ որ Մեծ եղաւ արդարեւ, եւ որչափ մեծ ինքն՝ այնչափ դառն իր սուգն. պիտի դանդաղի՞ միթէ նորահրաշ արձան մ'ալ Սիրոյ՝ կանգնել իր բարքին, գերահրաշ քան առաջինն, սիրով եւ խնդութեամբ բօլորելով նոր յաջորդիս շուրջ: Սէրն մեր ցաւոց կշիռն է:

Երբ անիծապարտ բաղդին դժպիտի վճիռն խլէ խաղաղիկ ընտանեաց նեցուկ հայր մը՝ ոչ ապաքէն դառնութեան սաստկութիւնն սիրոյ արծարծիչն կ'ըլլայ մնացելոց մէջ: Եւ քանի քանի տուններ՝ գողցես կորստեան մատնուած երբ կարծուէին՝ այսու կանգնած եւ փառաւորուած են: Եւ ըսե՞նք՝ թէ մահուան մէջ անգամ չգործէր Նախալնամութիւն:

Տղայ մ'էի փոքրիկ, կը յիշեմ թէ ըսին՝ կորովին Պիոս Թ. Հայրապետ վախճանեցաւ. ծերուկ մը

հայրապետեց Անոր տեղ. ո՛հ...: Ո՛հ, այդ ծերունին
Առիւծ մ'եղաւ, մահը կը դողայ Անկէ. Լոյս մ'եղաւ
պաղպաջուն, աղօտ ի սկզբան՝ այլ քանի՛ պայծառ
հիմակ, մարելիք չունի:

Ես չէի գիտեր, բայց երբ խմացայ՝ Երանի՛ ըսի
այն Տան որուն մէջ ծեր կայ: Ծեր ի տանէ քումմէ
մի՛ պակասեցէ:

Աստուածային այս ակնյայտնի օրհնութեամբ
կ'ողջունէ այսօր Պատկեր Հայ կաթողիկէ հասարա-
կութեան նորընտիր Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրն
Տ. Պաւղոս Պետրոս ԺԱ. Էմմանուէլեան, ալեղարդ
Կ. Պատրիարքն Տանն Կիլիկիոյ, տաղանդաւոր և փորձ-
առու ծերունի Ահարոնն:

Ամեն. Գերերջ. Տ. Պաւղոս Կ. Պատրիարք Էմմա-
նուէլեան՝ 1829 յունուար 16 թուին Մերտինի Թիւ-
իւմէն գիւղը ծնած է: Տասնութթը տարեկան հասա-
կին Չմմառի վանքին մէջ իր նախնական ուսումն առ-
նելով՝ վեց տարի վերջը 1850 թուին Գրիգոր Պետրոս
Ը կաթողիկոսի ձեռքով քանի մը ժառանգաւորներու
հետ Հռոմ կը ղրկուի, Հաւատաստիւռ ժողովին վար-
ժարանին մէջ իր ուսումը կատարելագործելու հա-
մար: Հոն Աստուածաբանութեան վարդապետի վկա-
յական ստանալէ յետոյ՝ 1860 ին քահանայական ձեռ-
նադրութիւն կ'ընդունի: Քիչ յետոյ կը դառնայ իր
հայրենիքն, եւ կարեւոր պաշտօնով մը կը ղրկուի
Մալաթիա: Յաջորդ տարին 1861 Կեսարիոյ Պատրի-
արքական փոխանորդ կը կարգուի, զոր մինչեւ 1881
կը վարէ, և նոյն թուականին եպիսկոպոսանալով՝
Ստեփանոս Պետրոս Ժ Աղարեան լուսահոգի ողբացեա-

լէն, կը դառնայ իր առաջնորդական աթոռը: Ինը տարի առաջ գումարուած Սիւնհոդոսին գործունեայ անդամներէն մին կը հանդիսանայ: Ներկայ տարւոյս 14/26 յուլիսի Սիւնհոդոսական ընտրութեամբ կը հռչակուի Հայ կաթողիկէ հասարակութեան Պատ-
րիարք, և ձեռնադրութիւնն կ'ընդունի յուլիս 25 ին Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցւոյն մէջ: Երիտասար-
դութեան ժամանակ գրական եւ վարդապետական գործունէութիւն ցոյց տուած է միշտ: Թրքաբարբառ Աստուածաբանութիւն մը հրատարակած է և քանի մ'եկեղեցական գրեան, նոյն լեզուով: Իր առաջնորդա-
կան գլխաւոր ձիրքերէն մին եղած է բարեգործել անխտրաբար: Հմուտ է Հայերէն, Արաբերէն, Թուր-
քերէն եւ իտալական լեզուներու: Օսմանեան օրինաց քաջահմուտ ըլլալով՝ կեսաբիւոյ կառավարական շրջա-
նակներուն մէջ մեծ համարում վայելած է, և իր հմուտ և անկեղծ և բնական խօսակցութիւնը սէր և
գորով ազգած լսողներու. որով կեսաբիւոյ թէ հայ ժողովրդեան եւ թէ օտարազգիներու առջեւ միշտ
յարգելի և սիրելի եղած է. պատկառելի գիրքն և ուղղամիտ պաշտօնավարութիւնն պահպանելով միշտ:
Խմբագրութիւնս որ տյոպիսի պատկառելի Հօր հովանին կ'ըսկսի վայելել այսօր՝ չկրնար անշուշտ ա-
ռանց պատշաճութեան սահմանը կոխտելու մանրա-
մասնել իր գովաբանութիւնքն, եւ գրուածուել Անձ մը որ որչափ ալ արժանաւոր՝ սակայն իր բարձր հոգւոյն
չափով ալ խոնարհամիտ՝ չափազանց պիտի գտնէ զը-
րուցուածն միշտ: Այլ որ հարկն է կ'ըսենք միայն, իմմանուէրեան Պատրիարքի անունն գորով և սէր
ներշնչեց միշտ. այսպէս վկայեցին մեզ զինք ճանչցող-
ներ:

Ի՞նչ կը բնորէինք մենք . օտարն մեզմէ չպիտի հետաքրքրէ ոչ զոք . այո՛ հասարակութեան մեծագոյն մասին անծանօթ անուն մը գուցէ երեւցաւ Սա . սակայն ոչ ապաքէն այնպիսիներն են Աստուծոյ ընտրեալներն , ոչ ապաքէն աշխարհիս մեծամեծ դուռներն՝ մեծ մարդիկն՝ անծանօթներ եղած են միշտ ամբօթէն : Իրեն փոքրիկ շրջանակին մէջ վրակուած , իրեն պարտուց սիրահար , անհաւատալի գործունէութեամբ հոգւոյն , իրեն յատուկ եղական այլ սիրաշահ բնութեամբն , այնչափ՝ եւ մանաւանդ թէ անչափ զբաղմամբ պատաղած՝ գոհացուց զամենքը , սիրուեցաւ ամենէն : Վկայ՝ հաղիւ թէ վերջին ընտրութեան ձայնը կը հասնի իր Վիճակն՝ հեռագիր հեռագրի ետեւէ կը տեղայ , հայ ազգակից եղբարց Ս . Առաջնորդէն սկսեալ մինչեւ ի խոնարհ , յոյն եկեղեցւոյն Մետրոպօլիտէն մինչեւ վերջին նշանաւորն . թող կառավարականքն և մերայինք :

Ի՞նչ կը բնորէր կաթուղիկէ հասարակութիւնը . հայր մը՝ թէ քաղաքագէտ դիւանապետ : Կարծեմ թէ հայր մը , և սակայն երկրորդիս մէջ ալ աննշան չէ կարծեմ , երկրիս պահանջմանց համեմատ : Հօր առաջին բնագործն է՝ Անձնուրացութիւն ի նպաստ որդւոց : Էմմանուէլեան Պատրիարք տեսած է Եւրոպա , ուսումը Է ի Հռոմ , կրնար ըստ ինքեան իր մատաղ տիոց մէջ երկտասարդական աշխուժով վառվռուն աւելնով եւրոպական դիրք մը ջանալ զէթ ստեղծել անձին , գաւառացւոյ սովորական մոլութեան հետեւելով , կրնար ուսումնական կենաց ընթացքն նոսրագասել և փայլ տալ ու պայծառութիւնն աւելցունել իր անուան ու մտաց և ազգին . սակայն ոչ այս եւ ոչ այն , անձնուրաց պաշտօնեայ մը՝ անձնուէր հայր մը՝

կը վազէ դէպ անոպայ գաւառներու մթին և անձուկ շրջանակն . հոն կ'ուզէ աշխատիլ, հոն մնալ, հոն ապրիլ . ինչ փոյթ եթէ իր անունը գաւառական շրջանակէն դուրս չլսուի, ի՞նչ հոգ եթէ իր արժանեաց համբաւն մթութեան մէջ թաղուի : Սակայն անձնուէր անձնուրաց հայրն կ'ըզգայ այսպէս միայն . վեհանձն հոգին ունի միայն այս շնորհն : Ճշմարիտ հայրութիւնն աստուածային է . չգիտէ անձնդիւրութիւն . զուարճութիւն ծ' է իրեն համար անձին զոհողութիւնն, դիւցազնական սիրոյ պտուղ այլոց շահն և դիւր գերադասել քան զիրն : Այլ դուք որ այսչափ հարուստ տարիներ՝ ո՛ր եղբարք, արենակիցք կամ ոչ, բարեբախտ դանուեցաք վայելելու այս ազնուական և թանկագին սրտին բարիքն :

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէր, Աքանչացման յաջորդն է Երախտագիտութիւն : Ի՞նչպէս կրնար երբէք յաւակնիլ Կաթողիկէ հասարակութիւն կաշել զՁեզ հայր՝ եթէ Դուք՝ վաստակաւոր անխոնջ՝ չընդունէիք Նորա որդիութիւնն : Այլ զի սէրն եկաւ զօդել հայրդ ու որդիք, օ՛ն, յառաջ, Աստուած է Ձեր և որդւոցդ պաշտպան և զօրավիգն : Վեհ՝ յոյս հասարակութեան մը՝ ցնծացէք Ձեր փառօք, երանի՛ Ձեզ վասն զի արժանաւոր էք հայրութեան արժանաւոր հասարակութեան մը : Շատեր միլիոններ ունին իրենց զաւակ, Ձերն ավի մը ժողովուրդ, որոնց սակայն մէն մին իր Պատրիարքին համար կը կրէ եռանդուն հաւատարմութեան սիրտ մը և սիրազեղ գուրգուրանօք հոգի, որ հեզիկ փափկութեամբ կը հնազանդի և օրինակով միայն կը վարի : Կը լսէ՞ք այն բերկրութեան ծափերն որ իւրաքանչիւր սրտից խորերէն յորդահոս կը հնչեն, կը գիտէ՞ք այն խնդն որ մի մի դիմաց պատկերը կ'արտայայտէ . սրտին խորոց նկարն է այն՝ անկեղծ դրոշմուած : Ոչ այդ ծափեր և ոչ այդ

խինդ՝ խուլ ձայներ չեն և ոչ համբ ձեւեր։ հայ կաթողիկէ հասարակութեան երջանկութեան եւ փառացի գրականներն են։ Պատկառի մը հին ատեն արքունեաց մէջ յատուկ պաշտօնեայ մը կարգած էր՝ իր հանապազօրեայ պարտույ և ընելիքին յուշարար։ Ձեր զաւակունք՝ մի՛ վարանիք Ամենապատիւ Տէր՝ ամենէն աւելի սիրասուն յուշարարքն պիտի ըլլան յայդմ իրենց հաւատարմութեամբ։ Այդ ծափերն և այդ խինդք եռանդուն կը վկայեն՝ թէ կը սիրեն զՁեզ, և Ձեր սիրան շատ աւելին կ'ըսէ անշուշտ։

Շատերուն ձայնը դեռ եւս հասած չէ Ձեզ, Պատկեր հանդէս՝ որուն հովանաւորութիւնն միանգամայն կ'ըստանձնէք Ձեր այս նոր բարձրութեամբն՝ հաւատալիմ թարգման կը հանդիսանայ այդմ Ս. Տէր։

Փոխանակ Ձեր ծանրաբեռնեալ կեանքն և տարիք փոքու իւրք զմեզ յուզելու կամ սրտաբեկելու՝ երջանիկ մաղթանքներ կը քաղենք անտի։ Երկար փորձառութեամբ օժտեալ Ձեր տարիներն են հասարակութեան անձկալիլ խնդրածն։ Այդ է ժողովուրդ մը մօտիկութեամբ երջանկացնելու յարմարագոյնն։

Ամենապատիւ Տէր, մինչեւ այսօր դաւառական անձուկ չըջանալաւ մը փակուած էր Ձեր գործունէութեան սահմանն, այլ արդ ընդարձակած է այդ, անհուն չըջանալի մը կրնամ ըսել։ ահա ժամանակ և ասպարէզ Ձեր սքանչելի գործունէութեան արդիւնաւոր պտղաբերութեան յարմար։ Ձեր Նախորդն՝ երջանիկն յիշատակօք՝ կ'ուզէր երջանիկ ընել այս հասարակութիւնն։ «Երջանիկ եմ կ'ըսէր այս Աթոռին վրայ գտնուելովս, վասն զի կ'ուզեմ յայտնել անոր իմ սէրս, և անոր սիրոյն արժանանալ»։

Սիրեց Նա Դպրութեան յարկն ալ, և քաջալերեց. որոնց զարգացման միայն պարտական ենք համօրէն մեր էութիւնն, երջանկութիւնն, և բարգաւաճ կացութիւնն։ Սիրել զանոնք՝ պաշտպան

կանգնելն է մեր կրթական յարկերուն, վարժարաններուն, ուսումնարաններուն, ուսումնական եւ գիտական հանդէսներուն, եւ ի մասնաւորի Պատկեր հանդիսիս, և անոնց վարիչ մարմնոց :

Իսկ ես որ այս գրեթէ եօթը տարի բախտաւոր մնացեր եմ Հանդիսիս խմբագրութիւնը վարելով անդադար հասցունել յայս կէտ, ընդ միշտ երջանիկ պիտի համարիմ զիս որ առաջինն ինձ կը շնորհի այսօր՝ տասներորդ տարւոյս շրջանին կիսուն՝ Ձեզ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէր՝ ընծայել խմբագրական այս յօդուածս . և այսօրն կենացս ամենէն հաճոյականներէն մին պիտի կարենամ համարիլ անշուշտ միշտ :

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՊՕՂՈՍ ՊԵՏՐՈՍ ԺԱ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Հազիւ թէ մեծանուն Ազարեան պատրիարքին մարմինը հողոյ աւանդուեցաւ, Արփարեան Աւետիս Արքեպիսկոպոս Անարզարայ, որ եւ փոխանորդ Տեղապահ, եւ միւս ի Կ. Պօլիս գտնուող եպիսկոպոսունք, մասք եւ դիտմամբ դարձան նոր ընտրութեան եւ ընտրութեան եղանակին վրայ :

Կ. Պօլսոյ հայ. կաթողիկէ հասարակութիւն, որ յայսմ մասին շատ անտարբեր կը կարծուէր, յանկարծ ինքն իրեն եկաւ եւ կարծուածէն աւելի շահագրգռեցաւ նոր Պատրիարքի եւ անոր ընտրութեան խնդրով :

Արհի. փոխանորդ Տեղապահն ի պաշտօնէ Տանն Կիլիկիոյ աթոռոյն պատկանող Արքեպիսկոպոսունքն եւ եպիսկոպոսունքն հրաւիրեց ի Սինոդ ընտրութեան, եւ միւս կողմանէ կանոնական եւ օրինական ձեւակերպութիւններն կատարելու փութաց : Օր ընտրութեան որոշեցաւ յունիսի 24. կը հրամայուէր եպիսկոպոսաց որ ամէն ոք ածապարէ զէթ ութ օր առաջ քան զորոշեալ օրն ի Կ. Պօլիս հասնելու :

Արգարութեան եւ կրօնից նախարարութեան հետ բա-
նտիցութիւնք սկսանաւ Եպիսկոպոսներէն ոմանք արդէն ի Կ.
Պօլիս կը գտնուէին, որ են

Արհ. Պրուսայ, Յարութիւն Համճեան Եպկս.

» Մչոյ, Ներսէս Ծնտոյեան »

Նոր ձեռնադրեալք » Մալաթիոյ, Միքայէլ Խաչա-
տուրեան, »

» Տ-Կերտի, Անդրէաս Չէլչեկեան »

» Խարբերդոյ, Ստեփան Իսրայէլեան »

Հասան ժամանակին Արհ. Տրապիզոնի, Պողոս Մարմարեան Եպիս-

- » Սեւաստ-Եւդոկիոյ, Սահակ Հա-
ճեանն Արքեպ.
- » Ատանայ, Պողոս Թէրզեան Եպիս.
- » Ատալիոյ, Յովհան Բիւրէլեան Արքեպ.
- » Կեսարիոյ, Պողոս Էմմանուէլեան Եպիս.
- » Բերիոյ, Պողոս Թուրքեան »
- » Կարնոյ, Կարապետ Քջուրեան »

Արհի. Արքեպիսկոպոսն Մամպատյ, որ է Մէրաին, Մեկքոն
Նազարեան, զրեց կանոնապէս եւ կրկնեց թէ բնական եւ բա-
րոյական բացայայտ պատճառներէ արդիւեալ՝ չեմ կարող զալ
ի սինոդն, վերջն ալ հրաժարեցաւ կրաւոր եւ ներգործական
քուէն ալ, եւ ընդունելի եղաւ հրաժարումն: Անոց կազմող
եպիսկոպոսաց թիւն էր երեքտասան:

Մինչդեռ ութ միայն եպիսկոպոսունք կային ի Կ. Պոլիս՝
որ սինոդի թուոյն կիսէն աւելի էր, նախագահութեամբ արհի.
Տեղապահին բանակցեցան եւ նախապատրաստական գումար-
ումներ եղան ի մեծ դահլճին Կաթողիկոսարանի՝ տէրութեան
իրաւոյն եւ վարչական ժողովոյ ըմբռն լան եւ սոհանջանոց
համար: Երբ սինոդական եպիսկոպոսաց թիւն լրանալու մօտ
էր, բնաբութեան ձեւակերպութիւններ սկսան բանակ-
ցութեամբ Տեղապահին եւ Վարչական ժողովոյ, որոյ առաջին
հետեւանքն եղաւ այն հրամանադիրն (Պուրուլթու), զոր Տէ-
րութեան Կրօնից պաշտօնետան բերաւ եւ կարգաց ի կոթողի-
կոսական մեծ դահլճին, ի լուր եպիսկոպոսաց եւ երեւելեաց
աղղիս. որով եւ կը պահանջուէր տեսնել եպիսկոպոսաց ցու-
ցակն ի զիտողութիւն: Յուցակն խաւրուեցաւ, յայտ ալ պաշ-
տառ փայլեցաւ Սուլթան Ապաիւլ Համիտ Բ. Սանի հպարտ-
կասէր զթու թիւնը, վեհանձն ոգւով վարեցաւ եպիսկոպոսաց
հետ, եւ հրաման ըրաւ Աւագաժողովն գումարելու: Եպիսկո-
պոսաց սինոդական թիւն լրացեալ ըլլալով՝ սինոդն սկսաւ եւ
բացուեցաւ երգմամբ ի վերայ աւետարանի եւ հաւատոյ դա-
ւանութեամբ:

Աւագաժողովոյ գումարումն ուշացաւ, յունիսի 24ն ալ
անցաւ եւ յուլիսը թեւակոխեցինք:—Սինոդն բնաւ պարագ
չանցուց, նիստ նստի վրայ գումարեցաւ եւ յաջողեցաւ անտե-
սական եւ վարչական վերանորոգութեան կանոնական ընտիր
ծրապիր մը պատրաստել, թէ Աւագ թեմին եւ թէ բոլոր թե-

մերու համար: Ի 11/23 յուլիսի գումարեցաւ կաթողիկէ Հասարակութեան Երեսփոխանաց ժողովն, որոյ անդամոց օրինական թիւն է 66. ներկայ էին միայն 56 անդամք. (որոնց 12 ը կղերական) Ի կիրառելի ժամ $5 \frac{1}{2} = 1$ եղաւ քուէարկու-
թիւն:

Շահեցաւ	Արհի.	Պողոս Թէրզեան	Ատանայ	44
»	»	»	Կարապետ Քչուրեան Կարնոյ	39
»	»	»	Արք. Սահակ Հաճեան Սեւաստայ	38
»	»	»	Նպսկ. Պողոս Էմմանուէլեան Կե- սարիոյ	37
»	»	»	Նպսկ. Միքայէլ Խաչատուրեան Մալաթիոյ	31

Անմիջապէս յետ քուէարկութեան Աւագածողովն տեղե-
կադրով հինգ ընտրելիաց ցուցակն նախագահ Տեղապահին
ձեռամբ մատոյց Սինոդին:

Սինոդն որ գրեթէ 10-15 գումարումներ ըրեր էր Ի
մեծ դահլճի կաթողիկոսարանին, հինգ ընտրելիաց տեղեկա-
ղիւն ընդունելէն ետքը ժողովն փոխադրեց Ի Ս. Աստուա-
ծածին եկեղեցի, առաջի Աւագ խորանին Ի դասին թիկ-
նաթոռներ շարելով՝ ժողովն եղաւ. անմիջական կարեւորք
ընտրութեան կարգացուցան եւ գործադրուեցան Ի 12 ամսեան
յուլիսի, ժամ 2—ց $4 \frac{1}{2}$ ըստ թրքացի Գշ. 13. ամսեան յուլիսի
գումարեցաւ դարձեալ սինոդն եւ զբաղեցաւ քուէից կերպին,
առաւելութեան եւ ոչ առաւելութեան խնդրովն, յուզեց, որո-
շեց, լուծեց զժուարութիւններն եւ միաձայն հաւանութեամբ
ամենայն Հարց Սինոդին՝ 13 քուէից առաւելութիւնը 8 ը
թիւն ճանչցուեցաւ եւ ստորագրեցաւ, եւ փակուեցաւ գումա-
րումն Ի ժամ $4 \frac{1}{2}$ ըստ թրքացի Երեկոյին ժամ $9 \frac{1}{2}$ ըստ
թրքացի նորէն եղաւ գումարումն որ տեւեց մինչեւ 11. ինչ
ինչ նախազգուշութիւններ եղան վաղուան քուէարկութեան
կանոնականութիւնը պահելու համար:

Ի 14. ամսեանն յուլիսի ընդ աստուծան տմեն Արհի. Արք-
եպիսկոպոսունք եւ եպիսկոպոսունք Ի հրամանէ Արհի. Գահե-
րեց տեղապոսին պատարագեցին Ի պատիւ Հոգւոյն Արքոյ,
ժամի երկու էր ըստ թրքաց ամէն ոք իր թիկնաթոռոյն
դիմացն ծնրադիր կ'աղօթէր եւ լոյս մտաց կը հայցէր առաջի
Արքութեան Արքոյ՝ որ կայր բաց ստաջի առաքանակի Աւագ
խորանին, ուր կար եւ մեծ սկի մը քուէներն կրելու համար:

Աղօթքէն ետքը Աթոռները գրաւեցին եւ այս էր ի Սինոդի կարգ եպիսկոպոսաց ըստ կարգի ձեռնադրութեան եւ ըստ աստիճանի պատուոյ:

1. Արհիպապօս Արքեպիսկոպոս Աւետիս Արքիարեան Անարզարայ, Գահերէց եւ Տեղապահ:
2. Արհիպապօս Արքեպ. Յովհան Բիւրէլեան Առաքիոյ
3. » » » Սահակ Համեան Սեբաստիոյ եւ Եւզոկիոյ
4. » » » Աւետիք Թուրքեան Բերիոյ
5. » » Եպիսկ. Պօղոս Մարմարեան Տրապիզոնի
6. » » » Պօղոս Էմմանուէլեան Կեսարիոյ
7. » » » Յարութիւն Ճամճեան Պրուսայ
8. » » » Կարապետ Քջուրեան Կարնոյ
9. » » » Պօղոս Թերզեան Ատանայ
10. » » » Ներսէս Ճնտոյեան Մշոյ
11. » » » Միքայէլ Խաչատուրեան Մալաթիոյ
12. » » » Անդրէաս Չէլէպեան Տ-Կերսի
13. » » » Ստեփանոս Իսրայէլեան Խարբերդի:

Նախագահն խօսք բացաւ եւ հարցուց. կանոնաւոր է եւ ըստ օրինի՞ է այսօրուան ընտրութեան սինոդն. — Աւագաժողովոյն տեղեկագիրն բացուեցաւ առաջի ամենեցուն եւ կարդացուեցաւ հինգ ընտրելեաց ցուցակին հետ. Հարցապնդումն եղաւ թէ այդ հինգ ընտրելեաց ցուցակն օրինաւոր է. օրինաւոր ճանչցան Հարք բոլոր Սինոդին. Քուէստոմսերն բաժնուեցան, երկու երկուեալ եպիսկոպոս ընտրուեցան քննելու գլուխ, Արհ. Անդրէաս Չէլէպեան եւ Արհ. Ստեփան Իսրայէլեան. երկուսն տունն եւ երկու քարտուղարքն, Մեծարոյ Վ. Ներսէս Աճեմեան եւ Արժանընտիր Սարկաւազն Յովսէփ Միւթէվէլեան:

Սլացական աղօթիւք սրտի ի ծունր զալով ամէն ոք եպիսկոպոս լոյս կը հայցէր եւ զրելով զանուն ընտրելոյն այսպէս « Ես . . . այս անուն . . . աղատ կամօք կ'ընտրեմ ի Պատրիարք Կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ . . . զայս անուն . . . ի յաջորդ սրբոյ Լուսաւորչին և . . . Առաջի Սրբութեան Սըրբոցին երկրպագելով տանէր զիւր քուէատոման կնքեալ անուամբ իւրով եւ զնէր պատրաստեալ սկիին մէջ. կարգաւ զրեցին այսպէս, եւ քուէատոմաքն զրուեցան սեղանի վրայ զրուած սկիին մէջ. Երբ ըստ թուոյ ներկայ Արքեպիսկոպոսաց եւ

պիսկոպոսաց 13 քուէքն զրուեցան լրիւ եւ ի սկին զրուեցան, Նախագահն հանդերձ երգութեալ եպիսկոպոսօք զՍրբութիւն Սրբոց ի Տապանակի փակելով, զքուէից սկիհն բերաւ եպիսկոպոսաց առջեւի գրասեղանոյն վրայ զրաւ, համրեց քուէստմանն եւ 13 գտնալով՝ զանոնք ծրարէն հանեց, ծրարերն այրել տուաւ եւ դարձեալ քուէներն համրեց եւ գտաւ ճիշդ 13 ըստ թուոյ քուէարկուացն, Հրամայեց զահեբէցն առաջի աչաց իւրոց կարգալ զքուէան ի ձայն լարձր, երկու երգութեալ եպիսկոպոսունք մին տասի եւ մին սնտի եւ Գահերէցն ի միջի յոտնկայս, կարգացուեցան մի ըստ միովէ երեքտասան քուէատմաքն, զորս կը նշանակէր ոչ միայն մին յերգութեալ եւ պիսկոպոսաց, այլ եւ ամէն ոք եպիսկոպոս զրիչ եւ թուղթ ի ձեռին կը նշանակէր:

Շահեցաւ առաջին քուէարկութեան Արհին Կեսարիոյ Պօլոս Էմանուէլեան	8	քուեայ
Արհին Պօղոս Թէրզեան	3	»
» Սահակ Հաճեան	1	»
» Կարապետ Քչուրեան	1	»

Քուէարկութիւնն ճիշդ էր, ճշմարիտ եւ բոտ ամենայնի կանոնական: Ասպ Գահերէցն յոտնկայս հրաւիրելով զեպիսկոպոսունս ձեռով իմն եւ կրօնայից լրջութեամբ եհարց զառաւել քուէից շահողն. Յանճատոռ, կ'ըլլա՞յ իշխանութեանս, կը հնազանդի՞ս:—Սարսուռ ընդ ոսկերս խաղացին տաքինազարդ եւ առաքելական եպիսկոպոսին Կեսարիոյ, ընդ երկիր խոնարհեցաւ ծերունին, ծերադիր, կարծես նման իմն Փրկչին թաղկացեալ եւ լալաղին ի Գեթսեմանի, ի սրտէ՝ Անցո՛ւ յինէն զբաժակս ասէր, եւ նուիրեալ ամենազօր կամացն Հոգւոյն Սրբոյ, զրաէն ալ կ'ըսէր. Ոչ իմ լիցին կամք, այլ քոյդ. ոտք ելաւ եւ արտասանելով տասց. Տկար եմ եւ անզօր, այլ հրամանն Աստուծոյ կ'ընդունիմ եւ կը հնազանդիմ:—Անմիջապէս տեղապահն խոնարհեալ ի համրոյր աջոյ նոր ընտրելոյն առաջնորդեց անոր եւ նստեցոյց ի նախաթոռն:—Անպատում եղեւ հրճուանք սինոդականաց՝ զուարթերես առ խնդին կ'արտասուէին: Ազօթք կարգացուեցան եւ Նորընտրեալն գաւառութիւն տուաւ: Դաւանութիւնը լիննալուն պէս հասաւ հրաման հաստատութեան եւ Գահակալութեան: Անգէն Պատրիարքական խաչն ի կուրծս, մատնին ի ձեռին, գունդ գաւազան ի ձախուռն, շուրջառիւ եւ փորուրարիւ եւ խուրիւ զգեստաւոր-

եալ ի միջի, եւ եպիսկոպոսքն շուրջառօք շրջապատելով՝ ելան կանգնեցան աւագ խորանի զիմաց. զանգակներն հնչեցին, Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցին թնդացուց օգն, զոներն բացուեցան, եւ նոր Պատրիարքն շրջապատեալ եպիսկոպոսներէն հանգիսիւ եւ չքեղութեամբ ելաւ ի մեծ դահլիճն կաթողիկոսարանի, աղօթեց բարերար Կայսեր եւ Ս. Քահանայապետին կենաց, օրհնեց եւ զօհացաւ եպիսկոպոսաց դամն եւ անոնց համերաշխ ոգին, եւ սկսան շնորհաւորութիւնքն:

Տ. Պօղոս Պատրիարքի ընտրութիւնը հեռագրաւ Լեւոն Ժ. Զայրապետի հաղորդուած ըլլալով, շնորհաւորութեան եւ հաստատութեան յաջորդ հեռագիրը հասաւ իսկոյն.

Roma, 29 Luglio

Vicario Arparian.

Santo Padre già informato elezione nuovo Patriarca si congratula e benedice.

Card. Rampolla

Նոյնպէս շնորհաւորական հետեւեալ հեռագիրները հասան Վենետիկ եւ Վեննայի Մխիթարեան Միաբանութիւններէն.

Venezia 29 Luglio

Congregazione Mechitarista presenta felicitazioni, auguri ed ossequi.

Ghiurekian

Wien 29 Luglio

Le piu liete cordiali felicitazioni all'illustre Eletto ed Elettori.

Aidyinian

Նոյնպէս գաւառային մերային եւ ուրիշ առաջնորդներէն, որոնց հեռագրաւ հաղորդուած էր ընտրութիւնը:

Նորընտիր Պատրիարք Կաթողիկոսն, եպիսկոպոսն երբեմն Կեսարիոյ Արհի. Պօղոս Վ. Էմանուէլեան, կոչեցաւ Սինոդէն Պօղոս Պետրոս ժա. Էմանուէլեան Պատրիարք Կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ: Տէր պահեցէ զնա յամայր ամս ի փառս ի պատիւ ազգին, ի պայծառութիւն դաստիարակութեան եւ յառաջադիմութեան, եւ ի քաջալերութիւն եկեղեցեաց:

ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԵՍՆ

Յուլիս 25 ին Բերայի Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցւոյն մէջ կատարուած հանդէսը՝ եկեղեցւոյ սովորական հանդէսներէն չէր։ Վերջին անգամ 1881 թուականին յուլիս ամսոյ 5 ին կատարուած էր Հանգուցեալ Տ. Ազարեան Պատրիարքի օրհնութիւնը Ղալաթիոյ Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյն մէջ, եւ այդ թուականէն 18 տարի յետոյ՝ դարձեալ կը կատարուէր նոյն արարողութիւնը Տ. Պօղոս Էմմանուէլեան Կ.-Պատրիարքի վրայ։ Եկեղեցւոյ արտաքին եւ ներքին դռները՝ ինչպէս նաեւ ներսի պատերը ու սրահները ծածկուած էին կարմիր կերպասներով, որոնց մէջտեղը կ'երեւէին Պ. Պ. ԺԱ. (Պօղոս-Պետրոս մետաքսաներորդ) զինատառերը։ Դասին մէջ պատրիարքական թոռին դէմը դրուած էր Տ. Պօնէթթիի՝ իսկ ասոնց երկու կողմը Սինողական եպիսկոպոսաց յատուկ աթոռները։ Դասին ետեւի աջ կողմի բաժանումը յատկացուած էր ղեսպանատան ներկայացուցիչներու, ուր նստած էին Դաղդիական ղեսպան Պ. Բոնսդանի կողմէ՝ ղրկուած իր անձնական քարտուղարը Պ. տը Պօրթ, իտալական հիւպատոս Պ. տը Մաչիա, թարգման Պ. Շապէսի հետ, աւստրիական եւ անգլիական ղեսպանատուներու թարգմանները, ռուսականական նախարարութեան քննիչ Պ. տը Լրֆուլտն։ Իսկ ձախակողմի բաժանման մէջ կը տեսնուէին 30 ի չափ Լատին եկեղեցականներ։ Աջակողմեան բաժանման ետեւը տեղ մը յատկացուած էր հասարակութեան երեւելիներուն, իսկ ձախ կողմը կիները զրաւած էին։ Ամբողջ եկեղեցին լեցուած էր այրերով եւ կիներով։

Ժամը մէկուկէսին եկեղեցւոյ զոյգ զանգակները սկսան հնչել, եւ թափորը կաղմուեցաւ Ոսկեբերան եկեղեցւոյ կից հիւրանոցին մէջ։ Առջեւէն կ'երթային զպիրք «Այսօր Աստուածութիւնն զուարճանայ» երգելով. ասոնց կը հետեւէին 11 զգեստաւորեալ եպիսկոպոսներ ⁽¹⁾ որոնցմէ յետոյ կուգար Տ.

(1) Հանգուցեալ Ազարեան Պատրիարքի օրհնութեան հանգիսին մասնակցած են 10 եպիսկոպոսներ. որոնցմէ մէկը միայն՝ Մարմարեան եպիսկոպոս՝ այս հանդիսին ալ ներկայ էր։ Քիւրէիեան Յոհան եպիսկոպոս ծեր եւ տկար ըլլալով, չէր կրցած ներկայ գտնուիլ։ Իսկ Մարտինի Նաղարեան եպիսկ. ծերութեան պատճառաւ բացակայ կը գտնուէր։ Այս երեքէն զատ միւս 7 եպիսկոպոսները մեռած են։ Իսկ այս հանդիսին մասնակցող եպիսկոպոսներն էին՝—Տ. Աւետիս Արքեպիսկոպոս Արփիարեան, Տ. Սահակ Արքեպ. Նաճեան, Տ. Պօղոս եպիսկ. Մարմարեան, Տ. Յարութիւն եպիսկ. Ճամճեան, Տ. Աւետիս եպիսկ. Թուրքեան, Տ. Պօղոս եպիսկ. Թէրքեան, Տ. Կարապետ եպիսկ. Քիւրէեան, Տ. Ներսէս եպիսկ. Ճնողեան, Տ. Ստեփանոս եպիսկ. Իսրայէլեան, Տ. Միքայէլ եպիսկ. Խաչատուրեան, եւ Տ. Անդրէաս եպիսկոպոս Զէլէպեան։

Պօղոս Էմմանուէլեան, զլուսը կարմիր շղարշ, վրան կարմիր շուրջառ, ձեռքն եպիսկոպոսական գաւազան ունենալով. առնցմէ յետոյ կուգային սարկուհազի զգեստ կրող վարդապետներ, Թափորը այսպէս յառաջացաւ սեղանին առջեւ, Տ. Պօնէթթի իրեն յատուկ տեղը կը գտնուէր նոյն միջոցին, իսկ պատրիարքական աթոռին քովը նստած էր Հռոմէական-Ասորւոց Պատրիարք Տ. Եփրեմ. Կաթողիկոսական օրհնութեան առարողութիւնը նոյն պահուն սկսաւ. Եպիսկոպոսունք սեղանին առջեւ զրուած աթոռներու վրայ բազմեցան, իսկ նորընտիր Պատրիարքը ճիշդ մէջտեղը ծնրադիր կեցած էր. Արարողապետ Աճէմեան ներսէս վ. երեք անգամ կրկնեց. «Հրամայեա՛, տէր, օրհնութեամբ ասել»։ Ապա սկսաւ աղօթքներու ընթերցումը՝ զոր կը կատարէր Տ. Աւետիս Արքեպսկ. Արփիարեան, Կ. Պատր. փոխանորդ, եւ հաւատոյ դաւանութեան վրայ ըրած հարցմանց կը պատասխանէր նորընտիր Պատրիարքը, «Այո՛, հաւատամ»։ Իսկ զպիրք յերթ ընդ մերթ կ'երգէին. «Յաւիտեանական յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի» և՛ Ասկից վերջը բոլոր եպիսկոպոսունք յոտնկայս «Աստուածային եւ երկնաւոր շնորհ»ն արտասանեցին, ուրկէ յետոյ զիրք մը եւ Աւետարան մը ներկայացուեցաւ, ապա «Աստուած մեծ հզօր եւ սքանչելագործ» քարոզը երգեցին եպիսկոպոսունք։ Երբ զպիրք կ'եղանակէին «Այսօր ուրախացեալ ցնծայ» շարականը՝ զգեստաւորեցաւ նորընտիր Կ.-Պատրիարքը։

Զգեստաւորելէ յետոյ եպիսկոպոսները չրջանակ մը կազմելով՝ եւ ծայրերէն բռնելով ոսկեհիւս կարմիր քօղը՝ պարզեցին Տ. Պօղոս Ս. Էմմանուէլեանի զլիսուն վրայ, ապա մետաքսան եպիսկոպոսունք՝ իրենց աջ ձեռքերով գնտաձեւ գաւազանը բռնելով՝ յանձնեցին նորընտիր Պատրիարքին, եւ յետոյ կրկին իրենց տեղերը կանգնեցան. Հանդէսը, որ երեք քառորդ ժամ տեւեց, վերջացած էր։ Տ. Պօղոս Էմմանուէլեան իջաւ սեղանէն եւ Տ. Պօնէթթիի ու Տ. Եփրեմի հետ ողջագուրուելէ յետոյ բազմեցաւ դասին ձախակողմը իրեն յատուկ դահլը. Ապա բոլոր եպիսկոպոսունք եւ եկեղեցականք զոյգ զոյգ գալով, ձեռքը դռնուած իյալը եւ աջը համբուրեցին։

Ապա Կ.-Պատրիարքը, զլուսն ունենալով Կաթողիկոսական քօղը, սկսաւ Պատարագիւ իր քովը կը գտնուէին Իսրայէլեան եւ Զէլէպեան եպիսկոպոսները, իսկ միւս եպիսկոպոսունք բազմած էին դասին մէջ իրենց յատուկ աթոռները։

Պատարագի Աւետարանը կարդաց Տ. Պօղոս կալիսկ. Թէրզեան, իսկ վերաբերումը կատարեց Մալաթիոյ Խաչատուրեան կալիսկոսը։ Ողջօյնի ժամանակ ալ բոլոր կալիսկոսպետները զոյգ զոյգ ելան սեղանը համբուրեցին, եւ ապա Տ. Պօղոս Ս. Էմմանէլեանին հետ ողջագոլորուեցան։

Երբ Պատարագը վերջացաւ, առաջուան պէս դարձեալ թափօր կազմուեցաւ, որոնց կը հետեւէր Տ. Պօղոս Էմմանուէլեան, այս անգամ զլուիւր խոյր ունենալով։ Եկեղեցւոյ բակը բազմութեամբ լեցուած էր եւ ոստիկաններ ու ոստիկան-զինուորներ բարեւի կեցած էին։ Հոն թափօրը կանգ առաւ, եւ Հապիպ էֆ. Թուրքերէն բանախօսութեամբ մը բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ, Սուլթանին համար, որուն «ամէն»ներով ձայնակցեցան բոլոր ներկաները։ Թափօրը ելաւ Ոսկերիան Եկեղեցւոյ կից հիւրանոցը, ուր Տ. Պօղոս Պատրիարք եւ միւս կալիսկոսպետները իրենց զգեստները հանելէ յետոյ, հիւրանոցին մէջ կարգաւ նստան։ Հոն ամէնէն առաջ շնորհաւորեց ի դիմաց Գաղղիական Դեսպան Պ. Քոնսպանի Պ. տը Ֆօրթ նորէնտիր Պատրիարքը, որուն քով իբրեւ թարգման կը գտնուէր թէ Եկեղեցւոյ եւ թէ հիւրանոցին մէջ Պոլսոյ Զուրի ընկերութեան ընդհ. քարտուղար Սիբուլն էֆ.։

Տ. Պօղոս Կ.-Պատրիարք խօսք առաւ եւ իտալերէն բանախօսութեամբ մը շնորհակալութիւն յայտնեց Տ. Պոնէթթիի իր ներկայութեան համար, որուն պատասխանեց Տ. Պոնէթթի նախ իտալերէն եւ ապա Գաղղիերէն լեզուով, եւ իր շնորհաւորութիւնները եւ Լեւոն ԺԳ. ի օրհնութիւնը ու խնդակցութիւնը յայտնեց հատիկ հատիկ եւ ուժգին արտասանուած բառերով։ Ծափահարութեամբ ընդունուեցան այս խօսքերը, ուրկէ յետոյ Տ. Պօղոս Պատրիարք ներկայ հանդիսականաց դառնալով Թուրքերէն ճառ մը արտասանեց։ «Այս հանդիսաւոր պարագային մէջ, ըսաւ, Զեզ ալ մի քանի խօսք խօսիլ կ'ուզեմ։ Հասարակութեանս հողեւոր եւ աշխարհական վարչութիւնը ինձ յանձնեցիք, շնորհակալ եմ այս պատուոյն համար, եւ պէտք կը զգամ խոստովանելու թէ ինձմէ սպասուած գործը լիովին կատարելու համար պէտք ունիմ ժողովրդեան սրտանուէր օժանդակութեան. ինչպէս ամէն գործ, նոյնպէս իմ պաշտօնս նպատակ մը ունի, առ որ պիտի ձգտին իմ բոլոր ջանքերս. կ'ապահովեմ ամէնքդ ալ որ պիտի աշխատիմ պահպանելու հասարակութեան շահերը եւ գործադրել օրինաւոր

բաղձանքները, ցորչափ անոնք չեն հակառակիր պետութեան չափուց եւ եկեղեցւոյ նուիրական սկզբանց»։ Այս յայտարարութիւնն ալ ծափերով եւ կեցցէներով ընդունուեցաւ։ Ապա Թուրքերէն բարեմաղթական ճառ մը կարդաց Հոպիոյ Էֆ., անկէ յետոյ հասարակութեանս զպրոցական սաներէն Պ. Յակոբ Պոյաճեան անուն պատանի մը։ Յետոյ սկսան հայերէն խօսքերը. նախ զրաբար նուագ մը Ուզուրլեան Վ.է., եւ ապա խօսք Հ. Գաբրիէլ Մէնէվիշեանէ, որ ապահովեց նորրիտիւր Պատրիարքը՝ թէ իր յայտարարութիւններովը միշտ պիտի վստայէ հասարակութեան եկեղեցական եւ աշխարհական զասուն աջակցութիւնը, եւ թէ իր խօսքերը ամենուն կողմէ զոհութեամբ ընդունուելով միշտ պիտի նպաստեն իր հօտը իր բուրսիքը ունենալու եւ վայելելու անոր աջակցութիւնը։ Ի դիմաց եպիսկոպոսաց՝ հայերէն լեզուաւ խօսեցաւ Կարնոյ առաջնորդ Տ. Կարապետ եպսկ. Քչուրեան, որուն պատասխանեց Տ. Պօղոս Պատրիարք հայերէն լեզուով, եւ եկեղեցական զասուն իրեն ըրած պատուոյն համար քերական չնորհակալ լլալով, իր հոգեւոր պաշտօնին մէջ անոնց միաբան գործակցութիւնը խնդրեց։

Եկեղեցւոյ չրջապատէն դուրս նուագածուաց խումբ մը կեցած էր եւ Համբարիւմի քայլերդը կը հնչեցնէր։

Երբ բանախօսութիւնները վերջացան, մեծարանքներ եղան բոլոր ներկաներուն, եւ այդ միջոցին հասարակութեան երեւելիները, Վարչական Ժողովոյ անդամները, Օրթաքէօյի եւ Սամաթիոյ Թագ, Խորհրդոց անդամներէն եւ Ժողովրդէն բազմաթիւ անձեր, եւն. իրենց չնորհաւորութիւնները յայտնեցին նորընտիր Կ.-Պատրիարքին։

Քիչ մը հանգիստ առնելէ յետոյ, Տ. Պօղոս Կ.-Պատրիարք ընկերակցութեամբ Տ. Պոնէթթիի եւ Տ. Եփրեմի եւ Եպիսկոպոսներու կառքերով Սազըզ Աղաճի Պատրիարքարանը գնաց։

Ս. Գր. Լուսաւորչեան Ուսումնարանի երբեմն Սան Պ.
Երուանդ Թօլայեան, որ փայլուն տաղաղայ կը խոստանայ եւ
պաշտօնականութեան կարօտ է, յանուն իր աշակերտակիցներուն
կ'երգէ հետեւեալն նորոյ Ամենապատիւ Պատրիարքիս ընտ-
րութեան առթիւ :

ԱՐԵՒԸ ԾԱԳԵՑԱՒ

Աղօտ լոյսն որ նշմարէի ասկէ առաջ՝
Երանութիւն՝ փայլատակեց յանկարծ, ահա՝
Հրաւառ արեւն փայլուն, պայծառ, ուրախազուարճ,
Զարեհն՝ մենք փող, ցնծանք, հրճուինք ուրեմն հիմա,
Օհ անբը, երգե՛նք ընկերք՝ երգն յաղթութեան,
Ազադակի՛նք ամէնքս մէկանց արգ՝ « Ովսանիս » ,
Կրկի՛ն կրկի՛ն փառաբանենք զԱյն միաճայն:

Անամպ կապոյտ երկրնքին վրայ դանդաղաքայ
Արեւն ահա՝ յառաջանայ վեհ ու վըսեմ
Առատօրէն թափելով յար կեանք պերճափայլ՝
Ո՛հ, դիտեցէ՛ք զայն, դիտեցէ՛ք սլահ մը՝ խնդրե՛մ,
Զահի մը պէս լո՛յս բո՛ց սփռէ նա անդադար,
Կը փարատեն իր ճաճանչներն մըթի՛ն խաւար,
Ճառագայթներ կարմրագեղ պճնեն զեթեր
Ու կը վառի՛, կը հրավառի՛ երկնակամար,
Սովորական չէ՛՝ ո՛չ՝ արեւս այս լուսահեր:

Շրջեղաշո՛ւք պայծառագո՛յն, այս արեգակ
Ի՞նչպէս արդեօք, ի՞նչպէս ընտրեց մեր հորիզոն.
Անշուշտ Տէ՛րը դրբաւ, Գրթած Տէ՛րը զայն հոն
Խրախճանք տալու մեր ամէնուս, անհո՛ւն բախճանք,
Ուրեմն ի՞նչպէս չը դրդրողենք զաշխարհ համայն,
Աղօթքներով երկինքն երկիր չը հընչեցնենք,
Քերթով ուստոր ի՞նչպէս չըլլանք չի դառնանք մենք
Քանի որ այդ արեւն կոչուի՝ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ:

—ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ .

Անդորրի թող մեր սիրտը, հանդարտի մեր մրրկածուփ հոգին, գտա՛նք մենք մեր Կաթողիկոսը, գտա՛նք մենք մեր Պատրիարքը :

Կաթողիկոսական ու Պատրիարքական Աթոռի բարձրացուցինք այնպիսի մէկն որ փառք ու պատիւ կը բերէ Հասարակութեանս: Մենք ընտրեցինք այնպիսի Հայրապետ մը որ օժտուած է ամէն առաքինութիւններով :

Հայ-Կաթողիկէ հասարակութիւնը գտած է այլ եւս իր հոգեւոր Պետը, իր ղեկավարն որ նախորդին կորուստը մոռցնել պիտի տայ, գտած է այլ եւս իր Հովիւը, որուն հովանաւորութեան տակ իրենց պատկանած Հասարակութիւնը պիտի ծաւալի՝, պիտի ընդլայնի՝, պիտի յառաջադիմէ: Շատ բաներ կը սպասէ անկէ, ու վստահ է թէ նա իր փայլուն յոյսերը լիովին պիտի իրագործէ, արդէն առաջուրնէ գիտէ նա այն ամէն կէտերը որոնք յառաջդիմութեան պատճառ կ'ըլլան. պիտի կարգադրէ նա, պիտի աշխատի այն Հասարակութեան բարւոյն եւ օգտին որ իրեն յանձնուած է ամէն կերպով, խաղաղ ու մեղմ հոսանքի վրայէն պիտի սահեցնէ այն մակոյկը որուն ղեկը իր ձեռքերուն մէջն է: Ասկէ վերջ չենք յուսար որ ո՛ր եւ է ամպ մթադնէ մեր երկինքը:

Ի՛նչ որ Ազարեան Կ-Պատրիարք սկսած էր ու չէր աւարտած՝ նորընտիր Կ-Պատրիարքն պիտի շարունակէ ու պիտի կատարեւագործէ :

Հակառակ իր տարիքին՝ մեր նորընտիր Կաթողիկոս-Պատրիարքը կը կրէ սրտին ու հոգւոյն մէջ աշխատելու աննկարագրելի եռանդ, Գործունէութեան վա՛ռ արիւնը անդադար պիտի չըջի իր երակներուն մէջ :

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ սիրելի եղած է իր Առաջնորդութեան միջոցին թէ իր գիտութեամբ, թէ իր աշխուժութեամբ եւ թէ իր հեզահամբոյր բնութեամբ :

Նորընտիր Պատրիարքն՝ Հայը պիտի ըլլայ մեր ամէնուս, իր զաւակներուն վրայ գորգուրացող բարի՝ գործվագո՛ւթ Հայր մը, որ ոչի՛նչ պիտի զլանայ իր սիրելիներէն :

Մենք չատ բաներ կը յուսանք եւ կը սպասենք իրմէ.
Հասարակութիւնը դեռ չա՛տ բանի կը կարօտի, անհրաժեշտ
ու ստիպողական պէտքեր ունի :

Ահա՛ նոր ասպարէզ մը կը բացուի Գերերջանիկ Կաթո-
ղիկոս-Պատրիարք Պօղոս Պետրոս ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆԻ, ուր
պիտի կարենայ իր ձիրքերն ու կարողութիւններն աւելի եւս
ցուցնել :

Մեր փորձառու Կաթողիկոսը քաջ տեղեակ է Աստուածա-
բանութեան, Օրէնսգիտութեան, եւ զանազան լեզուներու :

Իր խոր հմտութիւնը չատ պիտի ծառայէ իրեն իր բարձր
ծանր ու դժուարին պաշտօնին մէջ :

Ի սրտէ յաջողութիւն կը մաղթենք :

ՊԱՏՐԻԱՐԲԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՂ

ՍԻՒՆՀՈԴՈՍԻՆ ՄԷՆ ՄԻ ԱՆԴԱՄՈՑ

ԸԱՄԱՌՈՑ ՆԿԱՔԱԳԻՐՆ

Ա. Աւետիս Արքիարեան տիտղոսաւոր Արքեպիսկոպոս
Անարդարայ եւ Կ. Պատրիարքական Փոխանորդ, Նախնական
ու սուրբն առած է բարեկիշատակ Հասուն ձիրանաւորին Պոլսոյ
մէջ հաստատած կղերանոցն: Ուսումն աւարտելու համար
ըսկուած է ի Հռովմ: Ծննդեամբ Ակնցի է եւ գաւառներու
մէջ կարեւոր պաշտօններ վարած: Սկստ. 30 ին 1890 Խար-
բերդի եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ Ստեփանոս Պետրոս Ժ
Աղարեան Պատրիարքէն: Մայիս 20 ին 1898 Կ. Պատրիարքա-
կան փոխանորդ ընտրուած է: Ծանօթ է հայերէն, գաղղիերէն,
խաւերէն լեզուներու: Քաղաքուն եւ հինգամեայ:

Բ. Մելքոն Նազարեան, Արքեպիսկոպոս Մարտինի. եօթանասնամեայն անցած, ձեռնասուրն աշակերտ Զմեռոի Գրիգոր Պետրոս Ը Կաթողիկոսին: Միշտ առաքելութեանց մէջ ապրած՝ Կաթողիկոսական Աթոռոյն իրաւանց ջերմ պաշտպան հանդիսացած է: հայ, արաբ, թուրք եւ իտալ լեզուներու ծանօթ: Բացակայ էր Մերութեան պատճառս: ներկայ սիւնհոդոսէն:

Գ. Յովհան Գիւրգէնեան Արքեպիսկոպոս. բնիկ Տիարպէքիբցի, Զմեռեան Միաբանութենէն, 75 ամեայ ձերուհի: Ծանօթ է հին եւ նոր հայերենի, թուրքերենի, արաբերենի եւ իտալ լեզուին եւ պատմութեան: Հրատարակած է քանի մը թարգմանութիւններ հայ լեզուով:

Դ. Սահակ Հաճեան, Արքեպիսկոպոս Սեբաստիոյ, բնիկ Բրդնիկցի, Զմեռեան Միաբանութենէն: Ծնած է 1837 ապրիլ 2. քահանայացած է 1857ի ծաղկաղարդին Գրիգոր Պետրոս Ը Կաթողիկոսէն. եւ 1892 ապրիլ 12 ին Արքեպիսկոպոս ձեռնադրուած Սեբաստիոյ Ի Զմեռո կատարած է իր ուսումն. ծանօթ է հայերէն, թուրքերէն եւ իտալերէն լեզուներու: Ուսումնական տոհմային խնդրոց վրայ զրած է թերթերու մէջ:

Ե. Աւետիս Թիւրքեան, Արքեպիսկոպոս Հալեպի. Պերութի Պէյրութիտին զիւղաքաղաքին մէջ ծնած է 1845 սեպտ. 24 ին: Զմեռեան միաբանութեան անդամ: Պերութի մէջ 1871 նոյ. 25 ին ձեռնադրուած է քահանայ. 1890 նոյ. 16 ին Գերմանիոյ վրայ Եպիսկոպոս ձեռնադրուած: Իր ուսումը Յիսուսեան կղերանոցին մէջ կատարած է ի Ղազիր: Եգիպտոս եւ Մարաշ առաջնորդական պաշտօն վարած է: Ծանօթ է հայերէն, արաբ, թուրք, իտալական, դաղդիական եւ անգլիարէն լեզուներու:

Զ. Պօղոս Մարմարեան Եպիսկոպոս Տրապիզոնի. բնիկ Տրապիզոնցի, ծնած է 1833 ի քարեկենդանին: Պօլիս Գեր. Մարուշ նախադահին կղերանոցին մէջ ուսումն առած է եւ 1857 ին քահանայ ձեռնադրուած: Առաքելական պաշտօնով չրջած է Տրապիզոնի վիճակին մէջ. 1877 ին Հասուն Միրա-

նաւորէն Եպիսկոպոս ձեռնադրուած է հանդուցեալ Աղարեան Պատրիարքին հետ Յանօթ է հայ, Թուրք, իտալ եւ զաղղիական լեզուներու, Աստուածաբանական եւ փիլիսոփայական անսփայ քանի մը դրուածներ ունի:

Է. Կարապետ Բջուրեան, եպիսկոպոս Կարնոյ, ընիկ էր զրումցի, 1847 յուլիս 10 ին ծնած: Ի Պոլիս Գեր. Հասուն Պատրիարքին կղերանոցին մէջ սկսած է իր ուսումն, ապա փոխադրուած ի Ղազիր, Յիսուսեանց կղերանոցն, եւ ապա Զմմառ Բաճանայ ձեռնադրուած է Օրլէանի մէջ 1873 մայիս 26 ին, եւ 1890 նոյեմբ. 4 ին Կարնոյ եպիսկոպոս օծուած:

Ը. Յարութիւն Շամճեան, եպիսկոպոս Պրուսայի, ընիկ Կ. Պոլսեցի, ծնած ի Սամաթիա 1850 մարտ 20 ին: Նախնական ուսումն կատարած է հոս Գեր. Հասուն Պատրիարքին կղերանոցին մէջ, եւ յետոյ Հռոմայ հաւատասփիւռ ժողովոյ վարժարանին մէջ աւարտած է զայն եւ ձեռնադրուած քահանայ Մշոյ եպիսկոպոս ընտրուցաւ 1887 հոկտ. 7 ին, եւ 1889 յունիսին՝ Պրուսայի վիճակաւոր անուանեցաւ: Ծանօթ է հաւյերէն, Թուրքերէն, իտալերէն, զաղղիերէն լեզուներու:

Թ. Պաւղոս Թերզեան, եպիսկոպոս Աստնայի, ծնած է ի Կուտինա 1855 օգոստ. 20 ին: Եպիսկոպոս ձեռնադրուած է 1892 մայիս 1 ին: Թէպէտ եւ Բրոքականտայի տշակերտ՝ այլ եպիսկոպոս ձեռնադրուելէն յետոյ Զմմառի միաբան դրուած է: Մայրենի լեզուէն զատ քաջ ծանօթ է Թրքերենի, զաղղիերենի եւ իտալերենի:

Ժ. Ներսէս Զնտոյեան, եպիսկոպոս Մշոյ, ծնած է Շիրակ զաւառի Բաւթարու պարսկանուն զիւղին մէջ 1848 մայիս 17 ին: Տղայութենէն ի վեր Մխիթարեան Միաբանութեան աշակերտած եւ անդամակցաց է, 1872 օգոստ. 15 ին քահանայական ձեռնադրութիւն ընդունած, 1892 Վարդապետին հանդուցեալ Պատրիարքէն եպիսկոպոս ձեռնադրուած է: Վերջին պտուղն: Ծանօթ է հայ հին եւ նոր լեզուներու եւ զրադիւտութեան, պատմութեան, իտալերէն եւ զաղղիերէն լեզուներու: Բանի մը պատմական հրատարակութիւններ ունի:

ԺԱ. Միքայիլ Խաչատուրեան. եպիսկոպոս Մելիտինոյ.
ծնած է ի Խարբերդ 1844 ին, Լիբանան կատարած է իր ուսումն, եւ 1866 ին քահանայ ձեռնադրուած: Ներկայ տարւոյս (1899) մայիս 2 ին եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն ընդունեցաւ Արհ. Արփիարեան Տեղապահէն: Ծանօթ է մայրենի եւ օտար լեզուներու:

ԺԲ. Ստեփան Իսրայելեան, եպիսկոպոս Խարբերդի, ծնած է ի Մուշ 1866 փետր. 5 ին: Ի Հռոմ կատարած է իր ուսումն եւ հոն քահանայ ձեռնադրուած 1890 նոյեմբ. 1 ին: Եպիսկոպոս ձեռնադրուած է 1899 մայիս 2 ին, Արհ. Արփիարեան Տեղապահէն: Մայրենի լեզուէն զատ ծանօթ է իտալ, թուրք եւ գաղղիական լեզուներու:

ԺԳ. Անդրէաս Չէլէպեան, եպիսկոպոս Տիգրանակերտի, ծնած է նոյն քաղաքին մէջ 1848 սեպտ. 8 ին: Հռոմայ մէջ կատարած է իր ուսումը. քահանայացած է ի Մէրտին 1872 ապրիլ 21 ին: Եպիսկոպոս ընտրուած եւ ձեռնադրուած է 1899 մայիս 2 ին Արհ. Արփիարեան Տեղապահէն: Ծանօթ է թուրք, արաբ եւ իտալական լեզուներու:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—==—

- 1 Հայ Կաթողիկէ հասարակութիւն .
- 2 Ընտրութիւն Պօղոս Պետրոս ԺԱ. Կաթողիկոսի ,
- 3 Պատրիարքական ընտրութեան մասնակցող Սիւննադոսին մէն մի անդանոց համառօտ նկարագիրն .

ՊԱՏԿԵՐ տասն է հինգ օրը մի անգամ կը հրատարակուի

Բաժանորդագրութեան տարեկան գինն է
Կ. Պօլսոյ համար 40 դանեկան.
Գաւառաց եւ օտար երկիրներու համար
քղրատարի ծախքն ի միասին հաշուելով 50 « .

Իշխարանքիւր քիւ 2 դանեկան

ՊԱՏԿԵՐԻ խմբագրատունն է ի Բերա , Եեշիլ փողոց
թիւ 1 , ուր պետք է ղիմել բաժանորդագրութեան եւ քերթին
վերաբերեալ այլ ամենայն խնդրոց համար :

RÉDACTION DU BADGUERE

Constantinople, Péra, rue YÉCHIL N ° 1

معارف نظارت جلیله سنک رخصتیه طبع اولمشدر